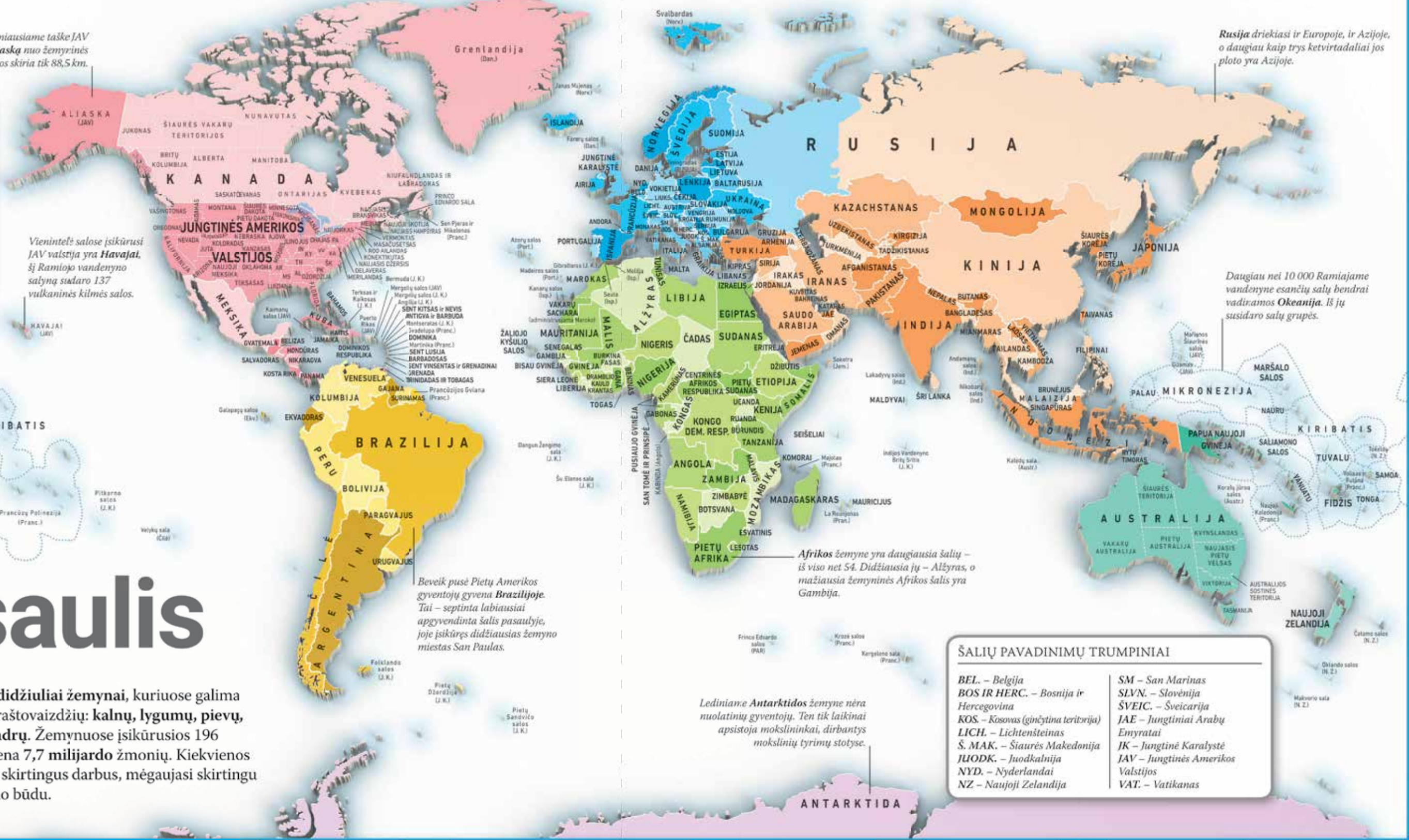

VALSTIJŲ PAVADINIMŲ TRUMPINIAI:

IN Indiana
 KY Kentukis
 TN Tenesis
 AR Arkanzasas
 MS Misisipė
 AL Alabama
 PA Pensilvanija
 WV Vakarų Virdžinija
 VA Virdžinija
 NC Šiaurės Karolina
 SC Pietų Karolina

Pasaulis

Pasaulyje yra septyni didžiuliai žemynai, kuriuose galima pamatyti įvairiausių kraštovaizdžių: kalnų, lygumų, pievų, miškų, dykumų ir tundrų. Žemynuose įsikūrusios 196 valstybės, kuriose gyvena 7,7 milijardo žmonių. Kiekvienos šalies gyventojai dirba skirtingus darbus, mėgaujasi skirtingu laisvalaikiu ir gyvenimo būdu.

ŠALIŲ PAVADINIMŲ TRUMPINIAI

BEL. – Belgija
 BOS IR HERC. – Bosnija ir Hercegovina
 KOS. – Kosovas (ginčytina teritorija)
 LICH. – Lichtenšteinas
 Š. MAK. – Šiaurės Makedonija
 JUODK. – Juodkalnija
 NYD. – Nyderlandai
 NZ. – Naujoji Zelandija

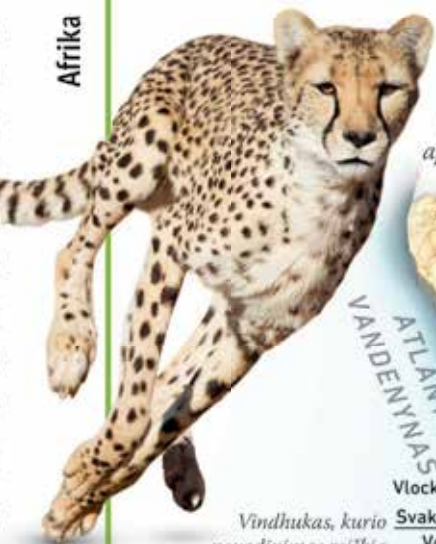
SM – San Marinas
 SLVN. – Slovėnija
 ŠVEIC. – Šveicarija
 JAE – Jungtiniai Arabų Emyratai
 JK – Jungtinė Karalystė
 JAV – Jungtinės Amerikos Valstijos
 VAT. – Vatikanas

<p>Žemės plotas: 148,94 milijono kv. km</p> <p>Vandens plotas: 361,13 milijono kv. km</p> <p>Pasaulio populiacija: 7,7 milijardo</p>	<p>Šiaurės Amerika</p> <p>Bendras plotas: 24,71 milijono kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 592 milijonai</p> <p>Šalys: 23</p>	<p>Pietų Amerika</p> <p>Bendras plotas: 17,84 milijono kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 430 milijonų</p> <p>Šalys: 12</p>	<p>Afrika</p> <p>Bendras plotas: 30,37 milijono kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 1,3 milijardo</p> <p>Šalys: 54</p>	<p>Europa</p> <p>Bendras plotas: 10,18 milijono kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 747 milijonai</p> <p>Šalys: 46</p>	<p>Azija</p> <p>Bendras plotas: 44,58 milijono kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 4,6 milijardo</p> <p>Šalys: 47</p>	<p>Australija ir Okeanija</p> <p>Bendras plotas: 8,56 milijono kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 42 milijonai</p> <p>Šalys: 14</p>	<p>Antarktida</p> <p>Bendras plotas: 14 200 000 kv. km</p> <p>Gyventojų skaičius: 1 000–5 000</p> <p>Šalys: 0</p>
---	---	--	--	--	---	--	---

Namibija

Afrika

Gepardas

Namibijoje laukinių gepardų yra daugiau nei bet kurioje kitoje šalyje – apie 1 400. Očivarongo mieste veikiantis Gepardų apsaugos fondas saugo šiuos retus gyvūnus.

Vindhukas, kurio pavadinimas reiškia „vėjuotas kampas“, yra didžiausias Namibijos miestas.

Hererų lėlės

Hererų etninei grupei priklausančios moterys gamina tradicines lėles, kurias rengia puošniomis suknelėmis, panašiomis į pačių dėvimas.

Namibo dykuma driekiasi 1 900 km palei pakrantę.

- 824 292 kv. km
- 2,6 milijono
- Vindhukas
- Ovambų, kavangų, anglų, bergdamų, vokiečių, afrikanų

Kopa Nr. 7

Namibo dykumą skrodžia didžiulės smėlio kopos. Aukščiausia iš jų – 383 metrų aukščio 7-oji kopa.

Ovambai
Ovambai yra Namibijos didžiausia etninė grupė, sudaranti daugiau nei pusę populiacijos.

Tradicinis odelela audinys išsiskiria raudonais, rožiniais ir juoda's dryželiais.

Namibija įsikūrusi Afrikos pietvakarių pakrantėje. Tai didžiulė dykumų, kalnų ir lygumų šalis, kur klimatas toks sausas, kad išgyvena tik reti augalai. Namibija buvo viena pirmųjų valstybių, kurios ėmėsi saugoti savo gamtą teisiškai.

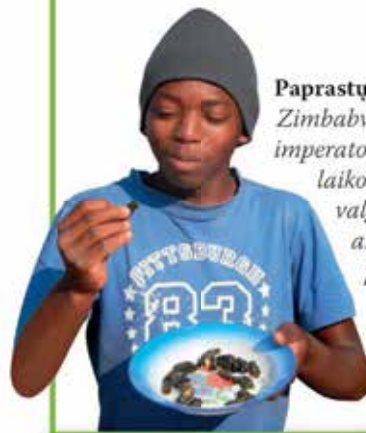
Mirties slėnis

Seniai žuvusių medžių siluetai sukuria dramatišką panoramą raudono smėlio fone Dedvlejuje, kas reiškia „negyvą pelkę“. Tai – balto molio dykuma netoli Sosusflėjaus, vidury šaltos kopų.

Zimbabvė

Afrika

Paprastųjų ausuonių kirminai Zimbabvėje didžiulis imperatoriškosios kandies vikšras laikomas delikatesu ir valgomas džiovintas saulėje arba keptas skaniame padaže.

Ugninė lelija
Ši ryški raudonos ir geltonos spalvų gėlė primena liepsną. Tai – saugoma rūšis ir Zimbabvės nacionalinė gėlė.

Viktorijos kriokliai
Zambezės upės kriokliai – vieni didžiausių visame pasaulyje, jų ilgis siekia 1 708 metrus.

- 390 757 kv. km
- 14,5 milijono
- Hararė
- Šonų, šiaurės ndebelių, anglų

Ši prieigos prie jūros neturinti šalis nuo XI amžiaus buvo prekybinių imperijų, pavyzdžiui, Didžiosios Zimbabvės, širdimi. Ji garsėja nuostabiais kraštovaizdžiais ir kalvagūbrių bei upių slėnių laukine gamta.

Malavio ežeras

Malavio ežeras yra vienas didžiausių Afrikoje, jame gyvena per 850 daugiaspalvių ešeržuvių rūšių.

Malavis

Salies vėliavoje kylanti saulė simbolizuoja naują Afrikos laisvės aušrą.

- 118 484 kv. km
- 21,2 milijono
- Lilongvė
- Čevų, lomvių, yao, ngonni, anglų

Šią ilgą siaurą šalį kerta Didysis Lūžių slėnis, kuriame atsiveria Afrikos uolienos. Plyšyje telkšantis Malavio, dar vadinamas Niasos, ežeras – vienas iš Afrikos didžiųjų ežerų. Jis yra 580 km ilgio ir 75 km pločio.

Ryškūs drabužiai

Daug pietinės Afrikos moterų tradiciškai dėvi „chitenge“ – ryškų raštuotą audinį, rišamą kaip sarongas ar galvos apdangalas. Iš jo suvami ir sijonai, palaidinės bei suknelės.

Airija

Europa

Švenčiausiosios Trejybės koledžas
Šiame 1592 metais įkurtame visame pasaulyje garsiam universitete mokėsi daug žymių airių rašytojų, įskaitant Bremą Stoukerį ir Oskarą Vaildą.

Gėlių futbolas
Šiame veiksmo kupiname airių komandiniame sporte žaidėjai futbolo kamuolių gali spardyti, gaudyti ar mėtyti.

Dygioji slyva
Šis iš Airijos kilęs dygliuotas atsparus krūmas pavasarį apsipila baltais žiedais, o rudenį subrandina juodas uogas.

Liaudies muzikos instrumentai
Liaudies muzika įsitvirtinusi Airijos papročiuose. Pagrindinis instrumentas yra smuikas.

Airiškas būgnas vadinamas bodhrán.
Smuikas
Koncertinė dūdelė
Dūdelė
Metalinė dūdelė

Skeligo salos
Prie Airijos pietvakarių pakrantės stūkso dvi uolingos salos, suteikiančios prieglobstį jūrų paukščiams, pavyzdžiui, padūkėliams ir mormonams.

- 70 273 kv. km
- 5,2 milijono
- Dublinas
- Anglų, airių

Pietų Airija, kur daugelis gyventojų yra Romos katalikai, kadaise priklausė Jungtinei Karalystei ir nepriklausoma tapo 1921 metais. Šiaurės Airija, kurios dauguma gyventojų yra protestantai, išlieka JK dalimi.

Sostinė Dublinas yra didžiausias šalies miestas, jame gyvena maždaug trečdalis populiacijos.

Airiški šokiai
Nuo XIX amžiaus atliekamuose airiškuose šokiuose šokėjai stovi tiesiai ir labai greitai judina pėdas.

Ledo urvai
Vatnajokudlis – vienas didžiausių ledynų Europoje. Vasarą tirpstančio ledo upeliukai teka po jo paviršiumi ir veržiasi pro ledą, taip formuodami didžiulius urvus.

Atlantiniai mormonai
Atlantiniai mormonai yra geri plaukikai ir gyvena jūroje, bet kiekvieną pavasarį skrenda į veisimosi kolonijas. Dėl spalvingų snapų šie paukščiai užsitarnavo „jūros papūgų“ pravardę.

Halgrimo bažnyčia
Neįprastos formos Halgrimo bažnyčia – aukščiausia šventovė Islandijoje, baigta 1986 metais. Iš 74 metrų aukščio bokšto atsiveria įspūdinga Reykjaviko panorama.

Šiaurės pašvaistė
Tokios nepaprastos šviesos Islandijoje dažnai matomos giedromis naktimis. Šį natūralų reiškinį sukelia Saulės vėjas, kuris deguonies ir azoto atomus nusviedžia aukštai į Žemės atmosferą.

Islandijos arkliai
Naujakuriai vikingai šiuos arklius į Islandiją atgabeno IX ar X amžiuje. Mažų tvirtų arklių veislė pasižymi ištvėringumu, tvirtumu ir pajėgumu įveikti bet kokią reljefą.

- 103 000 kv. km
- 350 730
- Reikjavikas
- Islandų

Islandija yra nuošali sala šiaurinėje Atlanto vandenyno dalyje, prie pietų poliarinio rato. Dėl daugybės aktyvių ugnikalnių, lavos laukų, geizerių ir karšto vandens šaltinių ši šalis žinoma kaip „ugnies ir ledo žemė“.

Europa

Estija

Europa

Voverė skraiduolė

Nors ir vadinamos skraiduolėmis, Estijos miškuose, bėgdamos nuo plėšrūnų, šios nedidelės voveraitės ne skraido, o šokinėja.

Suomijos įlanka

Talinas yra didžiausias ir labiausiai apgyvendintas šalies miestas.

Kepu švyturys

Kepu yra seniausias švyturys Baltijos šalyse. Jis pastatytas Hjjumos saloje ir laivams rodo kelią nuo 1531 metų.

Pristatymo robotai

Estų inžinieriai Taline sukūrė savarankiškai važinėjančius robotus, kurie pristato siuntinius, prekes ir maistą.

Estijos dainų šventė

Kas penkerius metus šiame Taline vykstančiame festivalyje dalyvauja apie 25 000 dainininkų ir susirenka beveik 100 000 žiūrovų.

Tautiniais rūbais apsirengusios šokėjos pasirodo šventėje.

0 50 km (apytikslis mastelis)

Sūr Munamegis 318 m

Talino senamiestis

Sostinė Talinas išsiskiria senamiesčiu, kuris garsėja viduramžių architektūra, įskaitant Šv. Olafo bažnyčią. Manoma, kad ji pastatyta XIII amžiuje.

Estija yra mažiausia iš trijų Baltijos šalių. Joje daug ežerų ir miškų, priskaičiuojama per 1 500 salų. Estija – viena geriausiai išvystytą skaitmeninį ryšį turinčių valstybių pasaulyje, daugelis paslaugų čia prieinama internetu.

- 45 228 kv. km
- 1,2 milijono
- Talinas
- Estų

Lietuva

Baltasis gandras

Lietuvos nacionalinis paukštis yra baltasis gandras. Šalyje suskaičiuojama daugiau nei 22 000 gandraizdžių.

Joninės

Birželio 24 dieną lietuviai dainomis, šokiais ir pinamais gėlių vainikais pažymi vasaros saulėgrįžos šventę.

Lietuva yra didžiausia iš Baltijos šalių.

Ji yra vėliausiai krikščionybę priėmusi Europos valstybė. Kaip ir Estija su Latvija, Lietuva tapo nepriklausoma nuo Rusijos 1991 metais.

0 50 km (apytikslis mastelis)

Trakų salos pilis

Ši įspūdinga pilis stovi Galvės ežero saloje, į ją veda du tiltai.

- 65 300 kv. km
- 2,7 milijono
- Vilnius
- Lietuvių

Latvija

Latvijos simbolis

Latvijos nacionalinė gėlė – ramunė, kuri vasaromis žydi laukuose ir naudojama gėlių kompozicijose bei puokštėse.

Latvija garsėja miškais, paplūdimiais ir Ventos slenksčiu – plačiausiu kriokliu Europoje. Šalies vakaruose įsikūręs Ventspilis yra vienas didžiausių uostų Baltijos jūroje.

- 64 589 kv. km
- 1,9 milijono
- Ryga
- Latvių

Anot legendos, ši vėliava – krauju permirkusi kario paklodė.

Pulsuojanti Ryga
Sostinės Rygos širdyje stūkso viduramžiškas senamiestis, garsėjantis įspūdinga architektūra ir šurmuliuojančiomis prekyvietėmis.

Bangladeša

Sundarbani
Sundarbani vadinami mangrovės miškai auga Gango upės deltoje. Tai įvairių gyvūnų, įskaitant retuosius bengalinius tigrus ir aksius (nuotraukoje), namai.

0 50 km
(apytikslis mastelis)

Arbatos rinkimas

Ši darbuotoja Sileto plantacijoje skina arbatos lapelius rankomis. Bangladeša yra vienas iš dešimties svarbiausių arbatos gamintojų pasaulyje.

Važiavimas rikšomis

Dviratės ar triratės transporto priemonės, vadinamos rikšomis, Bangladeše įprasta susisiekimo priemonė. Maždaug milijonas žmonių pragyvenimui užsidirba vairuodami rikšas.

Saldūs koldūnai

Tradiciniai pitha, arba ryžių pyragaičiai iš ryžių miltų, pieno ir kokoso, yra ypatingas skanėstas.

Naujųjų metų kaukė

Pōhela Boishakh – svarbus festivalis, kurio metu pažymimi bengališki Naujieji metai. Žmonės dalyvauja eisenose ir gamina specialias kaukes.

Festivalio kaukėse vaizduojami spalvingi personažai iš bengalių tautosakos.

Gėlių derlius

Vandens lelijos auga daugelyje Bangladešo ežerų ir upių. Jos skinamos dėl valgomų stiebų bei žiedų.

- 148 460 kv. km
- 162,6 milijono
- Daka
- Bengalų, kitos kalbos (+8)

Nedidelė Pietų Azijos šalis Bangladeša yra prie Bengalijos įlankos. Vietos reljefas įvairus – nuo aukštų kalvų iki mangrovinių miškų ir upių.

Budistų maldos vėliavėlės

Butane maldos vėliavėlės plevėsuoja visur – nuo jėgimų į vienuolynus iki kaimų vartų.

Butanas

Timpu stovi aukštai Himalajuose.

Gangkar Punsumas 7570 m

Tigro Lizdo vienuolynas

Aukštai Paro slėnyje stūkso XVII amžiaus budistų šventykla, žyminti vietą, kur Butane imtas praktikuoti budizmas.

0 50 km
(apytikslis mastelis)

Besišypsanti tauta

Butanas taiko politiką, kuri telkiasi į žmonių laimę ir gerovę. Jis vadinamas laimingiausia Azijos šalimi.

- 38 394 kv. km
- 782 000
- Timpu
- Botijų, nepaliečių, asamečių

Butanas yra maža budistinė karalystė rytiniuose Himalajuose. Ji daugiausia eksportuoja vandens energiją, kurią pagaminta stačiais slėniais srūvančios upės.

Nepalas

Bhairavnath šventykla skirta Bhairavai – hinduistų dievo Šivos atmainai.

0 100 km
(apytikslis mastelis)

Katmandu yra didžiausias Nepalo miestas.

Everestas 8848 m

Šventyklų miestas

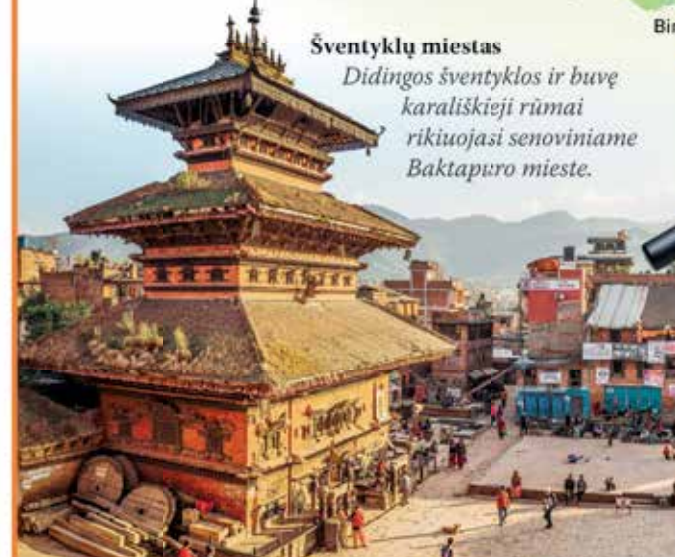
Didingos šventyklų ir buvę karališkieji rūmai rikiuojasi senoviniame Baktapuro mieste.

Pasaulio viršūnė
Pietryčių Nepale stūksantis Everestas – aukščiausia pasaulio viršukalnė. Stačiais šio kalno šlaitais kopia daug alpinistų, bet viršūnę pasiekė mažiau nei 10 000 žmonių.

- 147 181 kv. km
- 30,3 milijono
- Katmandu
- Nepaliečių, maithilių, bhodžpurų

Tris ketvirtadalius Nepalo užima kalnai, įskaitant daugelį aukščiausių pasaulio viršukalnių. Nepale gyvena Azijos drambliai, vienaaragiai raganosiai ir labai reti snieginiai leopardai.

Singapūras

Azija

„Marina Bay Sands“ yra prabangus viešbutis.

Plaukimas kelevinėmis valtėmis

Ryškiai nudažytos kelevinės valtys skrodžia Singapūro upę – tai ir vandens taksi, ir pramoga turistams.

Gatvės maistas

Šurmuliuojančios Singapūro gatvės garsėja maisto prekystaliais, kur galima įsigyti įvairiausių vietos ir visame pasaulyje žinomų patiekalų.

Elniukai
Vos 45 cm aukščio Singapūro elniukas yra mažiausias pasaulyje kanopinis žinduolis.

- 719 kv. km
- 6,2 milijono
- Singapūras
- Mandarinių, malajų, tamilų, anglų

Šią Pietryčių Azijos tropinių salų šalį su žemynine Malaizija jungia tiltas. Singapūras yra miestas-valstybė bei klestintis finansų ir pramonės centras.

Įlankos sodai

Šis 2012 metais atidarytas ir ne vienu apdovanojimu pagerbtas sodų bei oranžerijų gamtos parkas – populiariausias lankytinas objektas Singapūre.

Budos danties relikvijos šventykla

Šventykoje stovi ši dantį laikančio Budos statula – tikima, kad dantis iš tiesų priklausė Budai.

Parke yra šviečiančių skulptūrų, kurių aukštis siekia iki 50 metrų.

- 5 765 kv. km
- 464 480
- Bandar Seri Begavanas
- Malajų, anglų, kinų

Brunėjus – ne tik viena mažiausių, bet ir viena turtingiausių pasaulio valstybių, kuriai turtus neša dideli naftos bei dujų rezervai. Brunėjaus sultonas yra vienas turtingiausių pasaulio žmonių.

Brunėjus

Azija

Didnosė beždžionė Brunėjaus miškų lajose gyvena rykstanti didnosė beždžionė, atpažįstama iš didelės nosies.

Karališkieji rūmai Brunėjaus sultonas įsikūręs rūmuose, vadinamuose „Istana Nurul Iman“. Ši lagūnos apsupta rezidencija yra didžiausia pasaulyje.

Rytų Timoras

Tradiciniai drabužiai
„Tais“ audinys yra tradicinė Rytų Timoro tekstilė. Šie vaikai dėvi auksaspalvius galvos apdangalus ir spalvingus sarongus, vadinamus „tais mane“.

Šventos trobelės

Rytų Timoro gyventojai lankosi šventose trobelėse, kurios pasitarnauja kaip maldos namai ir specialios vietos protėviams prisiminti.

- 14 874 kv. km
- 1,4 milijono
- Dilis
- Tetum, indoneziečių, portugalų

Rytų Timoras įsikūręs rytinėje Timoro salos dalyje. Dilis – šios valstybės sostinė ir didžiausias miestas. Šalyje vyrauja tropinis klimatas, yra kalnų, pievų ir koralinių rifų.

Australija

Rojus paplūdimių mėgėjams
Milijonai banglentinkų plūsta į Gold Koustą ir į Saulėtąją Pakrantę rytuose, kur gaudo bangas.

„Kelių traukiniai“
Ilgai sunkvežimiai, vadinami „kelių traukiniais“, veža prekes dideliais atstumais per visą Australiją. Kai kurie jų siekia 50 metrų ir daugiau.

Šventoji uola
Pačioje Australijos širdyje, netoli nuošalaus Alis Springso miestelio, stūkso Uluru – sena uola, aborigenų laikoma šventa. Saulei kylant arba leidžiantis ji įgauna rausvą atspalvį.

Skraidantys gydytojai
Medikai nedideliu lėktuvėliu skrenda teikti skubios pagalbos žmonėms, gyvenantiems atokiuose Australijos regionuose.

INDIJOS VANDENYNAS

Aborigenų menas
Ištisus šimtmečius aborigenų menininkai tapė sakralinių pasakų, vadinamų sapnų istorijomis, elementus. Autorė Džium Smit stovi priešais savo kūrinį „Gėlės po lietaus“.

Nuodingos gyvatės
Australijoje gyvena trys taipinių rūšys, įskaitant žemyninį taipaną. Šios gyvatės labai nuodingos.

Geografija: centrinę dykumų regioną supa pievos, atogrąžų miškai, kalnai ir paplūdimiai.

Istorija: Australijos aborigenai buvo pirmieji į Australiją atvykę ir joje apsigyvenę žmonės. Tai įvyko prieš 50 000 metų.

Kultūra: australai mėgaujasi nuotykiams gamtoje bei vandenyje ir garsėja kaip sportuojanti tauta.

Gamtos stebuklai: dramatiškas kraštovaizdis keičiasi nuo Didžiojo barjerinio rifo iki Didžiojo Vandenskyros kalnagūbrio.

Laukinė gamta: tik Australijoje gyvena unikalus sterbliniai gyvūnai (tie, kurie jaunikius nešiojasi sterblėse), pavyzdžiui, kengūros ir koalos.

Maistas ir gėrimai: australų maistas atspindi šalies daugiakultūriškumą. Tai – vietos, Azijos ir Viduržemio virtuvių mišinys.

Didysis barjerinis rifas
Didžiausias pasaulyje koralinis rifas yra Koraly jūroje prie Australijos šiaurės rytų pakrantės. Šiuose vandenyse aptinkama daugiau nei 1 500 žuvų rūšių.

Šokinėjančios kengūros
Australijoje gyvena milijonai kengūrų. Dėl galingų kojų jos vienu ypu gali nušokti iki 9 metrų ir pasiekti 71 km/h greitį.

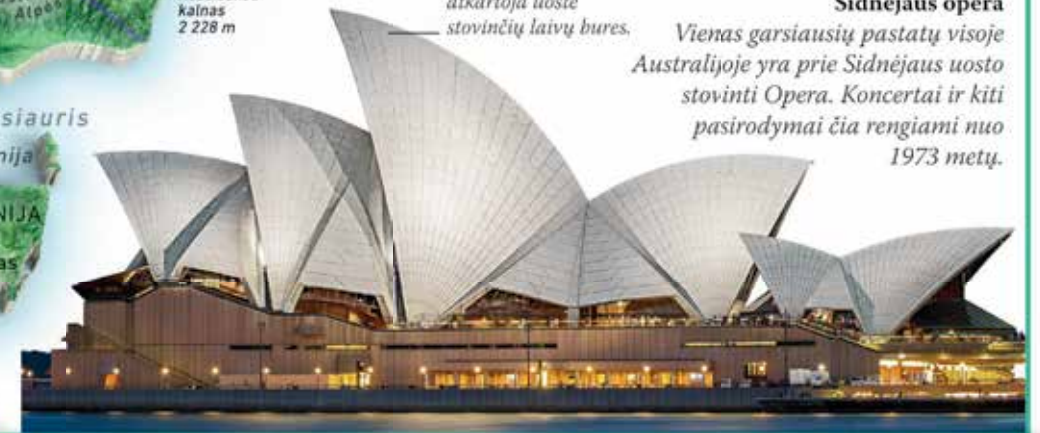
Australija ir Okeanija

Eukaliptų miškai
Maždaug trijuose ketvirtadaliuose Australijos miškų auga vien eukaliptai – tvirti medžiai, galintys išverti karštas ir sausas vietas vasaras.

Stogų dizainas atkartoja uoste stovinių laivų bures.

Sidnėjaus opera
Vienas garsiausių pastatų visoje Australijoje yra prie Sidnėjaus uosto stovinti Opera. Koncertai ir kiti pasirodymai čia rengiami nuo 1973 metų.

Australija yra didžiausia sala Žemėje. Ši pietiniame pusrutulyje išsikūrusi šalis – didžiausia Okeanijos ir šeštoji pagal plotą pasaulio valstybė. Nemenką Australijos dalį užima dykumos, tad žmonės gyvena pakrantės miestuose ir miesteliuose. Karštos, sausos zonos šalies viduryje vadinamos Autbeku.

- 7 741 220 kv. km
- 25,5 milijono
- Kanbera
- Anglų, kitos kalbos (+6)